

Peter
Scazzero

Emočně
zdravé
učednictví

Paulínky

Kdysi žil muž, který dlouho usilovně přemýšlel, co vlastně chce od života. Jednoho dne se mu otevřely pomyslné dveře, aby mohl uskutečnit svůj sen. Nicméně příležitost se naskytla jen na krátkou dobu: bylo třeba se vypravit na dalekou cestu.

Vyrazil z domu a tetelil se nadšením, protože se měl vbrzku dočkat naplnění svého snu. Jak tak pospíchal, přišel k mostu, jenž se klenul vysoko nad divokými peřejemi řeky.

Sotva vkročil na most, všiml si, jak se k němu z druhé strany blíží cizinec. Neznámý měl kolem pasu omotaný provaz, který mohl mít i deset metrů.

Cizinec pokračoval v chůzi, zatímco provaz postupně odmotával. A ve chvíli, kdy se ti dva míjeli, neznámý řekl: „Promiňte, pane, byl byste tak laskav a podržel mi konec toho provazu?“

Muž bez zaváhání vztáhl ruku a provaz uchopil.

„Díky,“ řekl cizinec. Pak dodal: „Teď ho prosím oběma rukama pevně podržte.“

A vzápětí skočil dolů z mostu!

Tah lana byl tak silný, že muže téměř strhl přes mostní zábradlí do zrádné řeky.

Křikl dolů přes zábradlí: „Co to provádíte, člověče?“

„Jen pevně držte!“ zavolal zpátky cizinec visící na laně.

To je teda vtip! pomyslel si muž. Snažil se vytáhnout cizince nahoru, ale bylo to nad jeho síly.

„Proč jste to udělal!?“ zvolal frustrovaně přes okraj mostu.

„Nezapomeňte,“ řekl cizinec, „jestli to lano pustíte, zemřu!“

„Ale já vás nezvládnou vytáhnout!“ zakřičel muž.

„Závisím jen na vás, je to vaše zodpovědnost,“ řekl cizinec.

„Neprosil jsem se o ni,“ odvětil muž.

„Když ten provaz pustíte, jsem ztracen!“ halekal cizinec.

Muž se rozhlédl kolem, ale v dohledu nikde nikdo.

Začal usilovně přemítat nad svou překerní situací. Naskytla se mu jedinečná příležitost, jak naplnit svůj sen, a teď se tu zasekl na kdovíjak dlouho.

Možná bych mohl ten konec lana někam přivázat, pomyslel si. Bedlivě očima prozkoumal most, avšak nenašel způsob, jak se svého břemena zbavit.

Znovu zakřičel přes okraj: „Co ode mě vlastně chcete?!“

„Potřebuji jen vaši pomoc,“ přišla odpověď.

„Jak vám mohu pomoci? Vytáhnout vás nemůžu, ani tu není, kam provaz přivázat, abych mohl jít hledat někoho, kdo by vám pomohl.“

„Hlavně to nevzdávejte,“ volal zdola cizinec, „můj život je teď ve vašich rukou!“

Muž byl úplně v koncích. *Když ho pustím, celý život si budu vyčítat, že jsem zavinil jeho smrt. Ale jestliže tu zůstanu trčet, nenaplním své sny, svůj vlastní život. Ať tak či onak, bude mě to navždy pronásledovat.*

Čas běžel a stále nikdo nepřicházel. Muži začalo docházet, že už je skoro pozdě na to, aby pokračoval v cestě. Pokud ihned neodejde, nedorazí do cíle včas.

Konečně dostal nápad: „Poslyšte,“ volal na cizince dole na laně, „myslím, že už vím, jak vás zachránit!“ Kdyby totiž cizinec aspoň zkrátíl lano tím, že by si ho kousek po kousku znovu omotal kolem pasu, společnými silami by ho mohli dostat nahoru.

Avšak ten nejevnil žádnou snahu spolupracovat.

„To myslíte vážně, že mi ani nepomůžete?!“ zvolal muž na mostě. „Už vás moc dlouho neudržím!“

„Pak tedy zemřu,“ přišla patetická odpověď.

Vtom se muži na mostě rozsvítilo. Napadlo ho řešení, které mu do té chvíle nepřišlo na mysl.

„Dobře mě poslouvejte,“ zavolal dolů. „Co vám teď řeknu, myslím smrtelně vážně.“

Zavěšený cizinec pohlédl rezignovaně vzhůru.

„Nehodlám tu sám rozhodovat o vašem životě, není to jen moje zodpovědnost,“ řekl muž. „Odtedka o něm musíte rozhodovat vy, vracím tuto moc do vašich rukou!“

„Co tím myslíte?“ zvolal vyděšeně cizinec.

„Zkrátka je to na vás. O své budoucnosti rozhodujete vy, já vám pomůžu jen jako protiváha. Vy se teď začnete přitahovat směrem nahoru a já potáhnu odtud.“

Muž odmotal provaz od svého pasu a zapřel se nohama, aby vytvořil protiváhu.

„To nemyslíte vážně!“ zaječel cizinec. „Nejste snad takový sobec. Máte mě na zodpovědnost! Co může být tak důležitého, že mě tu necháte zemřít?!“

Po delším mlčení muž na mostě pomalu pronesl: „Dobrá, respektuji vaše rozhodnutí.“

Pustil svůj konec provazu a pokračoval v cestě.⁷⁹

Výzva přijmout své limity

Je to jen smyšlený příběh, ale docela silný, není-li pravda?

Myslím, že každý křesťanský vedoucí tu a tam zažil pocty onoho muže na mostě. Pro mnohé z nás se z toho bohužel stal životní styl. Chceme pomáhat lidem, kteří spadli

⁷⁹ Viz Edwin H. Friedman, *Friedman's Fables*, Guilford Press, New York 1990, s. 9–13.

z mostu, a chápeme, že následování Ježíše vyžaduje oběti. A tak děláme, co můžeme, a usilovně taháme lidi vzhůru, často na úkor vlastního emočního i duchovního zdraví. A mnoho z těch, jež jsme (podle nás) konečně zachránili, příští měsíc opět sklouzne dolů nebo skočí z jiného mostu!

Celé roky jsem chytal provazy lidí, kteří mi přišli do cesty. Jakmile jsem už jejich lano držel a oni na mně viseli, přišlo mi, že jsem v pasti. *Jak bych je mohl pustit? Jsem přece křesťan. Nevytáhl by je Ježíš? Když se je nebudu snažit vytáhnout, jsem sobec? Jak dlouho musím odkládat své vlastní poslání, své naděje a sny? A záleží vůbec na tom, co chci, jsem-li Kristův služebník? Kde jsou všichni ostatní? Proč právě já musím držet všechna ta lana?*

A stejně jako tolik mých kolegů, kteří slouží uprostřed náročných vztahů, jsem se ve skrytu hněval na ty, kdo pro Boha „netrpí“ tolik jako já. V Ježíšově podobenství narazil milosrdný Samaritán jen na jednoho zbitého muže na kraji cesty (Lk 10,29-37). Já si připadal, jako by se mi běžně na mostě řadilo patnáct lidí najednou a každý mi podával svůj provaz. Často bych je raději ani neviděl. Už jen vědět o potřebných lidech v mém okolí mě zatěžovalo, přišlo mi to jako spousta dalších lan, jež musím svírat v rukou.

Jednu dobu žila v naší ulici naproti svobodná matka se šesti dětmi, všechny pod deset let. S manželkou jsme jí někdy doprávali pauzu a starali se o drobotinu. Potřeby oné rodiny však byly enormní a zdánlivě nekonečné, proto nám vyvstávala řada otázek. *Máme jí dopřát chvilku volna i příští týden a pak i ten přespříští? Máme pomáhat jejím dětem? Máme je podporovat finančně? Kdy je namístě říct dost? Jak poznám, zda jde o „dobré jho“, jež patří k následování Ježíše, a kdy je to už za hranicemi únosnosti a jde o „ničivé jho“, které škodí mé duši a toho, komu pomáhám, jen udržuje v pasivitě a nezralosti?*

Na podobné otázky jsem si neuměl odpovědět, nevěděl jsem, jak to rozlišit. Chybělo mi pochopení Božího daru limitů, které je naprosto klíčové pro rozlišení, co mám nebo nemám dělat pro bližního v nouzi, jak moc se nasadit či nenasadit ve službě.

Jednou z podstatných známek EZU je totiž hluboká znalost vlastních mezí a schopnost uplatňovat hranice, jinak vážně oslabujeme svou schopnost milovat Boha, sebe sama a druhé. Zdravé hranice jsou důležité v každé životní oblasti – v práci, rodičovství, manželství, přátelství či partnerství –, ale obzvláště nutné jsou pro ty z nás, kdo vedeme lidi v Ježíšově rodině zvané církev.

Hranice jsou nutné, protože naše lidská omezení jsou hluboce duchovní záležitostí. Kdykoli je přijímáme a respektujeme, uznáváme tím, že my nejsme Bůh, nejsme Spasitel světa. On je Bůh, já nikoli. Vědomě přijímám, že jsem jen jeho stvoření, a skláním se před skutečností, že jedině on vládne světu.

Limity jsou duchovní záležitostí

Skutečnost, jak budeme svá omezení chápat a reagovat na ně, souvisí s podstatou našeho vztahu s Bohem. Jde o natolik zásadní oblast, že právě sem Zlý od počátku směřuje své útoky.

Omezení v zahradě Edenu

Prvotním hříchem Adama a Evy bylo popření Božího daru vlastních limitů. Jen si to vezměte: Bůh jim dal ohromnou svobodu. Měli se těšit ze své práce a z plodů zahrady. Potom jim Bůh dal jedině omezení: „Ze všech stromů v zahradě smíš jíst, ale ze stromu poznání dobra a zla jíst nesmíš, neboť když bys z něho jedl, musíš zemřít!“ (Gn 2,16-17). Nešlo však

o náhodný zákaz: strom poznání dobra a zla stojící přímo uprostřed zahrady zpřítomňoval Boží svrchovanou autoritu, s níž se měli první lidé konfrontovat.

Bůh chtěl, aby Adam a Eva důvěřovali v jeho dobrotu a lásku a podřídili se jí. Měli se sklonit před jeho nevyzpytatelnými cestami. Had to dobře věděl, a tak přišel s pokusem popřít Boží omezení a přesvědčit Adama a Evu, že Bůh k nim není dobrý, že jim nepřeje, že Bohem dané hranice nejsou výrazem jeho lásky, nýbrž nepřejícnosti. „Had nato ženě: ‚Ne, nezemřete. Naopak, Bůh ví, že kdybyste z něho jedli, otevrou se vaše oči a budete jako Bůh poznávat dobro i zlo‘“ (Gn 3,4-5).

Proto místo aby Boží omezení přijali, Adam a Eva nabyli přesvědčení, že Bůh jim chce zjevně odepřít něco dobrého. Podlehlí pokušení Zlého a rozhodli se „být jako Bůh“ – tj. *neomezení*. Důsledky jejich rozhodnutí se s námi vlečou dodnes.

Naštěstí však příběh lidstva nekončí prvním Adamem.

Omezení v Ježíšově službě

Ne náhodou klade apoštol Pavel do přímé souvislosti Adama a Ježíše, když o něm mluví jako o druhém Adamovi (Řím 5,12-21). Aby zvrátil důsledky pádu, Ježíš musel mimo jiné čelit pokušením Zlého, jež se týkala limitů, což je zjevné už při trojím pokušení na poušti. Důvěra v Otce vyžadovala přijmout omezení – konkrétně v tom směru, že koná jen v poslušnosti Otci a že zůstanou nenaplněny jeho bezprostřední potřeby.

První pokušení ďábel začíná slovy: „Jsi-li syn Boží, řekni, ať se z těchto kamenů stanou chleby“ (Mt 4,3). Ježíš měl moc přivolat manu z nebe nebo stvořit chléb z kamenů, ale neudělal to. Naopak čeká a přijímá Otcovo načasování neboli omezení.

Při druhém pokušení satan vynese Ježíše na nejvyšší bod chrámu a vyzve ho, aby skočil dolů a dokázal tím zástupům, že Bůh je s ním. Ježíš opět ví, že musí čekat na Boha a jeho načasování. Přijme tedy Boží omezení a sejde dolů po chrámových schodech. Žádný zázrak se nekoná, nikdo v něj neuvěří. Další limit.

Při třetím pokušení ho ďábel vezme na vysokou horu a ukáže mu velkolepá království světa. Všechna mu mohou patřit – hned teď! Stačí, aby Ježíš překročil Bohem dané omezení spočívající v načasování (nutnosti čekat), ve spáse skrze utrpení a kříž. Ale neudělá to. Naopak se pokorně skloní před Otcovou moudrostí. Opět tu máme hranice neboli omezení.

Podobná omezení Ježíš respektuje po celé své tříleté působení.

Víme, že neuzdravil všechny nemocné a neosvobodil všechny posedlé. Nevybudoval si misijní základnu v Kafarnau, i když ho prosili, aby tam zůstal (Mk 1,21-45). Některým lidem nedovolil, aby ho bezprostředně následovali, jako například muži, z něhož vyhnal legii démonů (Mk 5,18-20). Modlil se celou noc a poté si do úzkého kruhu vybral jen dvanáct mužů: ostatní učedníci museli být zklamaní. Ježíš se nesnažil co nejdříve cestovat po celém světě, aby osobně naplnil potřeby všech lidí v Evropě, Africe, Asii či Americe. A přesto se ke konci svého života modlí slovy: „Dokončil jsem dílo, které jsi mi svěřil, abych ho vykonal“ (Jan 17,4).

Podobnou spokojenost a pokoj, jež pozorujeme u Ježíše (přestože při svém působení přijímá mnohá omezení), vidíme také u proroka Jana Křtitele, o němž už byla řeč.

Omezení v životě Jana Křtitele

Život Jana Křtitele nám skýtá další skvělý příklad toho, co znamená přijmout Boží dar limitů či hranic. Když začal kázat, sbíhaly se k němu celé zástupy. Jakmile však zahájil své působení Ježíš, mnozí Jana opustili a šli za Ježíšem. Některé

z Janových učedníků tento obrat událostí rozrušil a stěžovali si: „Všichni jdou k němu“ (Jan 3,26).

Jan jim na základě teologie limitů odpověděl: „Nikdo si nemůže nic vzít, není-li mu to dáno z nebe“ (Jan 3,27). Jinými slovy: „Přijímám svá omezení, své lidství, svou klesající popularitu. Já nejsem středem světa, to je Bůh. *On musí růst, já však se menšit*“ (Jan 3,30).

Jak lze vysledovat na těchto třech kazuistikách – Adamovi a Evě, Ježíšovi a Janu Křtiteli –, způsob nakládání s vlastními limity či hranicemi má dalekosáhlé následky, v dobrém i ve zlém. Zkusme si představit, co by se stalo, kdyby Jan Křtitel odmítl přijmout Boží omezení a trval na tom, že dál povede své rostoucí hnutí. Jak by to asi dopadlo s ním i s jeho následovníky? Nastal by jen zmatek, brzdilo by se tím větší Boží dílo a množily by se konflikty mezi Ježíšovými a Janovými učedníky, abych jmenoval jen několik zjevných problémů.

Nejinak tomu bývá dnes, jde-li o rozvoj našich děl a služeb (*ministries*).

Následky služby bez hranic

V raných letech mé služby jsem neměl tušení, že existuje něco takového jako Boží *dar* vlastních limitů či hranic. Žil jsem vždycky s pocitem, že mám příliš málo času a příliš mnoho práce. Cítil jsem se chronicky pod tlakem, byl jsem frustrovaný, že mám v životě tak malý manévrovací prostor či flexibilitu. Zdálo se, že s naplňováním potřeb lidí kolem nebudu nikdy hotov. Přesto jsem neochaboval ve svém snažení. Prosil jsem Boha o pomoc a usilovně při tom pracoval na určování svých priorit a zlepšování se v *time* managementu. Navštěvoval jsem semináře, jež mi měly pomoci efektivněji vést a delegovat. Nic z toho mi však moc nepomohlo.

V čem byl problém?

Do jisté doby jsem teologii limitů nijak nespojoval s následováním Ježíše a službou jemu, ve svém omezení jsem neviděl dobrý dar od Boha.

Moje natvrđlost v tomto ohledu málem způsobila, že jsme spolu s Geri opustili vedoucí funkci. Znáám pastory, kteří začali nadšeně sloužit druhým, ale později toho nechali, protože nevěděli, jak se ve službě dostat dál přes most, aniž by museli věrně držet každé záchranné lano, jež jim lidé svěřili. V semináři nás neučili, jak pomáhat lidem, aby přijímali svůj díl odpovědnosti za svůj život, ani jak rozlišit, do jaké míry za ně odpovídáme a kdy už ne.

Ve výsledku jsem strávil léta jako vedoucí, který se snažil být někým, kým není. Domníval jsem se, že budu-li se víc učit od jiných úspěšných vedoucích, dostanu konečně svůj život i službu pod kontrolu. A tak jsem horlivě navštěvoval různé konference a četl knihy, jež nabízely „církevní porno“, když použiji výraz Eugena Petersona.⁸⁰ Všechny slibovaly úžasnou a fungující církev bez problémů obyčejných hříšníků, jako máme my. Důraz byl kladen na ty nejzářnější osobnosti a nejplodnější programy. Nepsaným příslibem bylo, že jen co budu takový jako tito lídři a budu dělat všechno jako oni, naše církve bude právě tak velkolepá a kvetoucí.

Takhle nějak jsem si to aspoň představoval.

Problém byl, že Bůh mi nedal stejné schopnosti, kapacitu ani poslání, jimiž obdařil ony vedoucí. Pro vedení druhých jsem používal jiné silné stránky. Ovšem neochota přijmout svá omezení mě vedla po cestách, které pro mě Bůh nikdy nezamýšlel. Léta jsem strávil snahou žít podle cizího scénáře, ucházel jsem se o nepatřičnou roli.

Bůh mi dal tři až pět hřiven. Nedal mi jich osm ani deset. Rodiče mi tvrdili, že se v životě mohu stát, kým budu chtít –

⁸⁰ Eugene Peterson, *Under the Unpredictable Plant: An Exploration in Vocational Holiness*, Eerdmans, Grand Rapids 1994, s. 17.

lékařem, hudebníkem, učitelem, spisovatelem či profesionálním sportovcem. Na střední škole jsem chtěl hrát basketbal jako Michael Jordan. Nedokázal jsem to, většinu zápasů jsme prohráli. Avšak já se nepoučil. Byla to lež, že bych mohl dělat cokoli. Ano, měl jsem nějaké dary a potenciál, ale k tomu i zjevné limity. A místo abych svá omezení vnímal jako Boží dar, považoval jsem je za překážky, které mi brání uplatňovat moc a vliv, mít vše pod kontrolou!⁸¹

Neviděl jsem, že obcházením a popíráním svých omezení obcházím i Boha a mímám se s ním. A tutéž dynamiku jsem vnášel do naší církve – od tempa zakládání nových sborů přes přibírání dalších a dalších programů, služeb a skupinek až po přehnaná očekávání, jež jsem kladl na svůj tým i dobrovolníky.

Léta jsme se stále jen snažili udržet horečné tempo našich aktivit, aniž bychom znali biblické učení o limitech coby daru. Zaplatili jsme za to vysokou cenu, a to jak v osobním životě, tak i v rodině a ve službě jako celku.

Netušili jsme, že existuje i jiná cesta, která však vyžaduje proces rozlišování a hledání nuancí mezi dvěma druhy omezení.

---

81 Car Mikuláš II. (vládl v letech 1894–1917) se ocitl na carském trůnu v pouhých šestadvaceti letech a stal se vládcem téměř šestiny světa. Povahou byl pravým opakem svého agresivního, silného otce, jehož smrt ho vynesla do postavení, pro které neměl vlohy. Chyběla mu otcova zkušenost, jeho autorita i mohutná postava. Bůh mu dal spíš jemnost a citlivost; choval hlubokou lásku k Bohu i ke své rodině. Vytýkali mu, že se nechová jako car, protože mluvil tichým hlasem a vystupoval laskavě a vlídně. Jeden historik napsal: „V úřadě byla císařova jemnost a nedostatek asertivity slabostí..., zatímco pro jeho rodinu to byl dar.“

Mezitím v Evropě vypukla první světová válka a v Rusku roku 1917 bolševická revoluce. Car ze smyslu pro povinnost setrval v úřadu, ale carské Rusko se rozpadlo a on byl s celou rodinou zavražděn. Možná kdyby odmítl životní scénář, který mu byl vnucen, a nechal vládnout někoho jiného, dějiny by se odvíjely jinak.

Potřeba rozlišovat dva druhy limitů

Přijmout dar vlastních limitů či hranic vyžaduje, abychom si často kladli dvě zásadní otázky:

- Jaká omezení mám *přijmout* a radostně se jim podvolit neboli vnímat v nich Boží pozvání, abych mu důvěřoval?
- Jaká omezení bych měl naopak *prolomit* vírou, aby druzí mohli poznat Boha, nebo abych se já stával více člověkem žijícím z víry, podle Božích záměrů?

První otázka se týká limitů, které přijímáme jako dar a máme se jim podvolit. V Písmu tato pravda patří k nejtěžším, jež máme přijmout, ačkoli nám jdou proti srsti, zvláště jsme-li povahou asertivní a ambiciózní lidé.

V druhém typu omezení se skrývá jiný typ daru: Bůh je používá, aby zjevil svou moc a konal znamení a zázraky. Tato omezení překonáváme rádi, protože přinášejí žádoucí výsledky, jako jsou uzdravení a vyslyšené modlitby. Naše dílo pak roste, každodenní život je snazší a Boží jméno bývá oslaveno – vše v jednom!

Podívejme se nyní důkladněji na oba typy omezení. Začneme těmi prvními a pro nás náročnějšími – limity, které máme přijmout.

Omezení, která máme přijmout

Rozpoznat nové příležitosti pro působení a růst a rozhodnout se je *nevyužít*, to už vyžaduje velkou zralost. Kolik bohoslužeb bychom měli nabízet v neděli? A co třeba přidat bohoslužbu v sobotu večer? Je-li nás už dvě stě, proč by nás nemohlo být časem čtyři sta, osm set nebo tisíc? Jeden z nejsilnějších příkladů v tomto ohledu nacházíme v životě Davida na vrcholu jeho působení.

David upevnil svou moc. Vezl se na vlně popularity a pravidelně skládal nové mocné žalmy k Boží chvále. Naléhavě toužil vybudovat Bohu chrám, aby i okolní národy poznaly Boha Izraele. Měl peníze, pracovní sílu a mohl se spolehnout na dobrou vůli celého národa. Dokonce i prorok Nátan ho povzbuzoval, aby se do díla pustil.

Bůh však řekl jasné „NE“.

V životě krále Davida to byl jeden z nejkritičtějších momentů. Měl být buď potvrzen, nebo diskvalifikován coby pravý král srdcem oddaný Bohu.⁸²

Snadno si představíme hloubku Davidova zklamání a zahanbení. Co si o něm všichni pohanští králové kolem pomyslí? Oni přece stavěli svým bohům velkolepé chrámy. Ve srovnání s nimi vypadali David a Izraelci jako nějací ubožáci.

Bible nám říká, že David se posadil, aby se modlil. Ještě než skončil, podvolil se Božímu omezení, s důvěrou v dobrý Boží plán, který zatím neviděl: „Náš Bůh je v nebesích a všechno, co chce, koná“ (Žl 115,3; ČEP).

David zápasil s klíčovou duchovní otázkou, na kterou narazíme všichni, když se snažíme žít v rámci Bohem daných omezení: *Mohu věřit, že Bůh je dobrý a vskutku vládne nade vším?*

Musel uznat, že jeho poznání je příliš omezené na to, aby pochopil Boží záměry, proč Bůh zamítl jeho plány. Zůstal však Bohu věrný v rámci jím daných omezení a začal chystat stavební materiál pro Šalomouna, svého syna, který měl chrám postavit o generaci později.

Podobně kritické okamžiky mohou jistě nastat i v našich životech, i my někdy stojíme před takhle těžkým rozhodováním.

82 Celý tento příběh líčí 2 Sam 7,1-29.

Pravdou zůstává, že omezení je dar, po němž touží jen málokdo. Otázka zní, proč vlastně?

Nabízí se dvojí odpověď. Zprv, téměř veškerá současná kultura vysílá zcela opačné poselství. Nutnost přijmout Bohem dané limity je „kontrakturní“ pravda, byť se zřetelně objevuje v Písmu. Zadruhé, dotýkáme se zde samého kořene naší vzpoury vůči Bohu, stejně jako vzpoury Adama a Evy v zahradě Edenu.

A přece nám omezení či hranice nabízejí tolik darů. Chrání nás, abychom neškodili sobě, druhým ani Božímu dílu. Udržují nás při zemi – v pokoře – a připomínají nám, že nejsme ředitelé zeměkoule. Limity lámou naši svévoli. Tyto Boží nástroje zajišťují, abychom my osobně i naše služba měli vymezené řečiště a směr – jsme-li ovšem ochotni Pánu naslouchat. Limity jsou privilegovaným nástrojem růstu v moudrosti. A co je snad nejdůležitější, jsou též místem, kde se jedinečným způsobem setkáváme s Bohem.

Máme-li rozlišit Boží vůli ohledně našich omezení, musíme nejprve zjistit, jaké máme, jaká je jejich jedinečná kombinace v našem životě. Vyžaduje to nejen pravdivé zhodnocení škály limitů, jimž musíme čelit, ale i stupně jejich závažnosti. Zde je šest klíčových oblastí života, kde je dobré začít naše zkoumání.

Jaké jsou limity vaší osobnosti a povahy? Získáváte energii spíš z interakce s lidmi (extroverti), nebo z přebývání o samotě (introverti)? Jste spíše spontánní a tvořiví, nebo ukáznění a systematictí? Jste spíše bezstarostní a uvolnění, nebo cílevědomí a ctižádostiví? V odvaze a ochotě riskovat jsem na škále 1 až 10 skóroval deset. Chtěl jsem být jako Robin Hood a získat Nottingham pro velkou vizi. Zároveň jsem však získal desítku v citlivosti, což by mě kvalifikovalo spíš pro funkci psychologického poradce nebo sociálního pracovníka, nikoli výkonného ředitele velké organizace. (Užitečné psychologické nástroje, které vám pomohou zjistit

víc o limitech vaší osobnosti a povahy, jsou různé testy typů osobnosti jako například MMPI, Myers-Briggs a DiSC.)

Jaké jsou limity současného období vašeho života? Životní fáze je rovněž Bohem dané omezení. Kazatel nás učí: „Všechno má svou dobu, každá činnost pod sluncem má svůj čas“ (Kaz 3,1). Jsou období, kdy jsme víc potřební doma u malých dětí. Jindy prožíváme tělesné či citové strádání nebo vnější krize, které změni směřování našeho života. V některých letech nás více potřebují naši stárnoucí rodiče. Známe období prosperity, ale také finanční tísně. V jistých dobách se intenzivně věnujeme studiu a pokročilejšímu vzdělávání. Jsou období velké aktivity a období, kdy na čas zanecháme všeho a truchlíme nad významnou ztrátou.

Jaké jsou limity vašeho manželství / svobodného stavu? Pokud žijete v manželství, je to omezení svého druhu. Jste-li svobodní, nese to s sebou jiný druh omezení. Manželský slib, kdy se stáváme jedním tělem s druhým člověkem, ovlivní každé naše další rozhodnutí. Když jsem byl vedoucím pastorem v *New Life*, jedním z hlavních důvodů, proč jsme nechtěli mít bohoslužby v sobotu či v neděli večer, byla naše rodina a její hranice. Jste-li svobodní vedoucí, musíte si položit otázku: *Co mám dělat, abych vedl na základě zdravého svobodného stavu pro Krista?* A podobná otázka se týká párů: *Co mám dělat, abych vedl druhé na základě zdravého manželství pro Krista?* Každý z nás potřebuje mít pevně stanovený čas a prostor, kdy dáváme a přijímáme lásku ve zdravém společenství: přiměřená sebepečení je naprostá nutnost.⁸³

Jaké jsou limity vašich emočních, tělesných a rozumových schopností? Vaše emoční, tělesné a rozumové schopnosti jsou rovněž Bohem daná omezení. Například já mám velkou kapacitu pro lidi a různorodost úkolů. Mívám rozečtené čtyři nebo pět knih najednou. Zároveň pokud pracuji

83 Více k limitům v manželství a ve svobodném stavu viz kniha *Emocionálně zdravý vedoucí*, 3. kapitola.

celý den s lidmi více než dva dny po sobě, začnu být podrážděný a skleslý. Potřebuji si také někdy v klidu číst, modlit se a být sám. Nedokázal bych pravidelně pracovat sedmdesát hodin týdně, ať už fyzicky, emočně či duchovně. Také potřebuji tři až pět minut na přepnutí od jednoho setkání k druhému, mám-li zůstat soustředěný a vnímavý.

Některá omezení souvisejí s věkem a fyzickým stavem. Když nastupuje fyzické stárnutí, zjistíme, že naše tělo nezvládá všechno jako dřív. A naopak, jsme-li mladí a bez větších životních zkušeností, jisté dveře pro nás zůstávají zavřené. Máme-li tělesný nebo citový hendikep či chronické onemocnění, může nám to bránit jít cestou, jíž bychom chtěli.

Podrážděnost, napětí, deprese a strach často fungují jako kontrolky stavu „oleje“: zvou nás, abychom zpomalili, protože něco uvnitř motoru našeho života není v pořádku. Jde o jeden z hlavních způsobů, jak mě Bůh zastavuje, vybízí mě ke zvolnění životního tempa a snaží se přitáhnout mou pozornost.

Jaké byly (jsou) limity ve vaší původní rodině? Vaše původní rodina má také Bohem daná omezení a obdarování. Budeme-li hledat v historii naší rodiny Boží ruku, a to i v těch nejbolestnějších obdobích, najdeme v kamenité půdě zlatá zrnka. Špatné zacházení v dětství, osamělost, chudoba, útlak atp. mohou mít za následek, že se cítíme znevýhodnění a nedostateční, stále se snažíme druhé v něčem dohnat. Bůh to ale vidí jinak.

Když jsem je dokázal přijmout, tato omezení z dětství se mi ukázala v jiném světle. Díky nim jsem dnes závislejší na Bohu, vnímavější vůči utrpení druhých a méně kritický. Jsem vnímavější a laskavější vůči druhým, když je pobízím, aby žili radostně, byť v rámci daných omezení.

Jaké jsou vaše časové limity? Žijete jen jednou. Nemůžete udělat a stihnout všechno, co byste rádi. Rád bych si vyzkoušel žít v Asii, Evropě, Africe nebo někde na venkově

ve Spojených státech. Rád bych zkusil několik jiných profesí, ale nemohu. Můj čas na zemi se krátí, stejně jako ten váš.

Každá dekáda našeho života nás vrhá do jiného období: dospíváme, pak je nám dvacet, třicet, čtyřicet, padesát, šedesát, sedmdesát a tak dále, přičemž každý věk přináší jiný typ omezení. Písmo nás výslovně vybízí, abychom se modlili za moudrost, protože náš čas je omezený: „Nauč nás počítat naše dny, ať dojdeme k moudrosti srdce“ (Žl 90,12).

Stejně jako Jákob při útěku před svým bratrem Ezauem objevujeme, že „Hospodin je na tomto místě, a já jsem to nevěděl!“ (Gn 28,16). Bůh se nám i světu zjevuje prostřednictvím omezení jedinečným, ale mocným způsobem – pokud to však umíme vidět. Uvažme tyto příklady z Písma:

- Ježíš se zjevil jako Chléb života v situaci, kdy byl omezen pěti ječnými bochánky a dvěma rybami. Zázrak nasycení 5000 mužů (spíš třikrát nebo čtyřikrát tolik, když počítáme i ženy a děti) byl tak důležitý, že je vedle zmrtvýchvstání jediný, který najdeme ve všech evangeliích.
- Gedeon porazil 135 000 Midjanců, ačkoli jeho armáda čítala pouhých 300 mužů.
- Mojžíš vyvedl dva až tři miliony Izraelců z Egypta, i když byl pomalý v řeči (Ex 4,10-12) a vysokého věku (bylo mu osmdesát let).
- Jeremiáš měl zřejmě melancholickou povahu, ale právě jemu dal Bůh nahlédnout svůj zármutek a srdce plné lásky vůči lidem.
- Ozeáš měl zřejmě náročné a bolestné manželství, ale právě jemu se dostalo jednoho z největších zjevení Boží lásky, o němž dodnes rozjímají miliony lidí.

Kdyby se kterýkoli ze zmíněných biblických hrdinů bouřil proti Božím omezením, minuli by se s tím, co Bůh zamýš-

lel v nich a skrze ně vykonat. Zkrátka omezení bývají Božím obdarováním, byť v nevábnném převleku.

V jakémkoli bodě našich životů vidíme jen malou část Božího plánu. Jeho cesty nejsou cesty naše... (srov. Iz 55,8). Co však koná v rámci našich omezení a skrze ně, bývá nakonec víc, než čeho bychom kdy mohli dosáhnout vlastními silami. Rád bych to ilustroval na jednom ze svých oblíbených chasidských příběhů.

Starý příběh poukazuje na náš sklon odmítat naše limity a toužit po životě někoho jiného. Když rabi Zusja zestárl, prohlásil: „V příštím světě se mě nebudou ptát: ‚Proč jsi nebyl Mojžíšem?‘ Zeptají se mě: ‚Proč jsi nebyl Zusjou?‘“⁸⁴

Jak napsal Kierkegaard, skutečným povoláním každého člověka je „chtít být sám sebou“.

Jednou ze známek toho, že spějeme k duchovní zralosti, je radostné žití v rámci Bohem daných omezení. Potíž je v tom, že většina z nás nese veškerá životní omezení nelibě – naše vlastní i těch druhých. Očekáváme od sebe příliš mnoho a výsledkem je, že býváme frustrováni, zklamaní nebo dokonce permanentně naštvaní. Velká část případů vyhoření je výsledkem toho, že se snažíme být někým, kým nejsme, a dávat něco, co nemáme.

Jakmile pokojně přijmeme své limity, můžeme k jejich přijetí pomáhat i svým spolupracovníkům a celému našemu dílu. Problému *přijetí* daru vlastních limitů jsem věnoval tolik prostoru z toho důvodu, že se nachází u kořene spousty případů vzpoury proti Bohu, a to zejména v kontextu naší práce *pro* Boha. Dodnes je to i pro mě jedna z největších duchovních výzev. Na druhou stranu, Písmo nám také nabízí mnoho příkladů, kdy Boží služebníci *prolamují* svá omezení mocí Boží. Mnozí (včetně mě) nepochopili ani tento aspekt

⁸⁴ Martin Buber, *Cesta člověka podle chasidského učení*, Votobia, Olomouc 1994, s. 22.

našich omezení, což pak brání tomu, aby Bůh mohl mocně působit v nich i skrze ně.

Možná si říkáte: „Myslím, že se v tom poznávám. Ale jak to rozlišit?“

Jsem rád, jestli vás to zajímá.

Omezení, která máme prolomit

Druhý způsob, jak zakoušíme omezení jako dar, je jejich překonávání. Z toho plynou klíčové otázky k rozlišování: *Která omezení mě Bůh vybízí překonat vírou, aby se oslavilo jeho jméno ve světě? Jaká omezení plynoucí z mé nezralosti mám prolomit, k čemu mě Bůh vybízí?*

Jak může vypadat takové prolamování limitů vírou? Rád bych to ilustroval nejprve na postavách z Bible, poté i na osobní zkušenosti.

Bůh povolal mnoho svých služebníků, aby nadpřirozeným způsobem prolomili svá omezení.⁸⁵

- Sáře bylo devadesát let a Abrahámovo tělo bylo „už neplodné“ (Řím 4,19), přesto z nich vzešel velký národ.
- Eliáš byl prorok náchylný k propadům deprese, a přece si ho Bůh mocně používal.
- Dvanáct apoštolů nemělo velké vzdělání ani mnoho přirozených darů či konexí. Neměli žádnou zkušenost s vedením, která by jim dala průpravu pro vedení nejdůležitějšího hnutí v lidských dějinách.

⁸⁵ Srov. další příklady z dějin církve i ze současnosti: Patrick Reis, *Supernatural Saints*, Encounter Ministries, Brighton 2022 (česky *Svatí charismatici: Jak sloužit v moci Boží*, Doron, Uhřetěpe 2025); též Meg Hunterová-Kilmerová, *Proste za nás: 75 svatých, kteří na cestě ke svatosti trpěli, hřešili a zápasili*, Karmelitánské nakladatelství, Praha 2024 (pozn. red.).

- Timotej, patrně bázlivý a plachý, byl Bohem povolán, aby vedl velkou, vlivnou, avšak komplikovanou církev v Efezu, sužovanou rozdělením, problémy a konflikty.
- Maria byla dospívající dívka z chudé rodiny. Vyrůstala v bezvýznamné obci Nazaret, která čítala padesát až dvě stě obyvatel, navíc v době, kdy otěhotnět mimo manželství znamenalo skandál, jež mohl skončit ukamenováním. Přesto se stala vyvolenou Boží nádobou, z níž se měl zrodit Ježíš.

Každého z těchto lidí si Bůh mimořádným způsobem použil, když vírou prolomili svá omezení. Kéž by mi to došlo mnohem dříve, v mém osobním životě i ve vedení sboru!

Když mě Bůh vyzval, abych prolomil značné omezení, nedokázal jsem zareagovat, což málem způsobilo, že jsem přestal sloužit jako vedoucí pastor v *New Life*. Tím bych promarnil možnost vést naši církev k jejímu největšímu rozkvětu. Coby pastor jsem se léta potýkal s nedostatkem organizačních i administrativních schopností. Bylo pro mě náročné dělat personální rozhodnutí, sestavovat rozpočet, dotahovat detaily a psát pracovní náplně pro jednotlivé pozice v týmu. Naopak jsem vynikal ve formulování vizí a vyučování. Kolegové mi opakovaně říkali: „Tyhle dary nemáš, raději dělej to, v čem jsi dobrý, a na své slabé stránky si najdi lidi. Věnuj více času kázání a formulování vize. Nech jiné, aby řídili provoz církve.“

Vyzkoušeli jsme několik různých uspořádání týmu, najímali spolupracovníky zvenčí i zevnitř, přerозdělávali činnosti mezi různé lidi. Pokaždé jsme skončili ve slepé uličce, nic z toho dlouhodobě nefungovalo. Napětí přetrvávalo a situace se jevila bezvýchodná, dokud jsem nebyl ochoten postavit se čelem ke svým nedostatkům a charakterovým vadám.

OBSAH

Obtížná cesta ven z povrchního učednictví..... 5

První část

Současný stav učednictví

Kapitola 1: Čtvero pochybení,
která podrývají hloubkové učednictví 23
Kapitola 2: Osobní zhodnocení emočně zdravého učednictví..... 55

Druhá část

Sedmero známek zdravého učednictví

Kapitola 3: Nejdřív být, až poté konat..... 69
Kapitola 4: Následovat Ježíše ukřižovaného,
ne „amerického“ 103
Kapitola 5: Přijmout Boží dar našich limitů 137
Kapitola 6: Objevit poklady ukryté v zármutku a ztrátě 167
Kapitola 7: Láska jako měřítko zralosti 197
Kapitola 8: Zlomit moc minulosti 231
Kapitola 9: Vést na základě své slabosti a zranitelnosti 265

Zavádění emočně zdravého učednictví..... 295

Dodatek A: Revoluce v církevní kultuře:

Vize v šesti bodech, která hloubkově proměňuje

lidské životy 311

Dodatek B: Nicejské vyznání víry (s poznámkami)..... 321

Poděkování..... 324